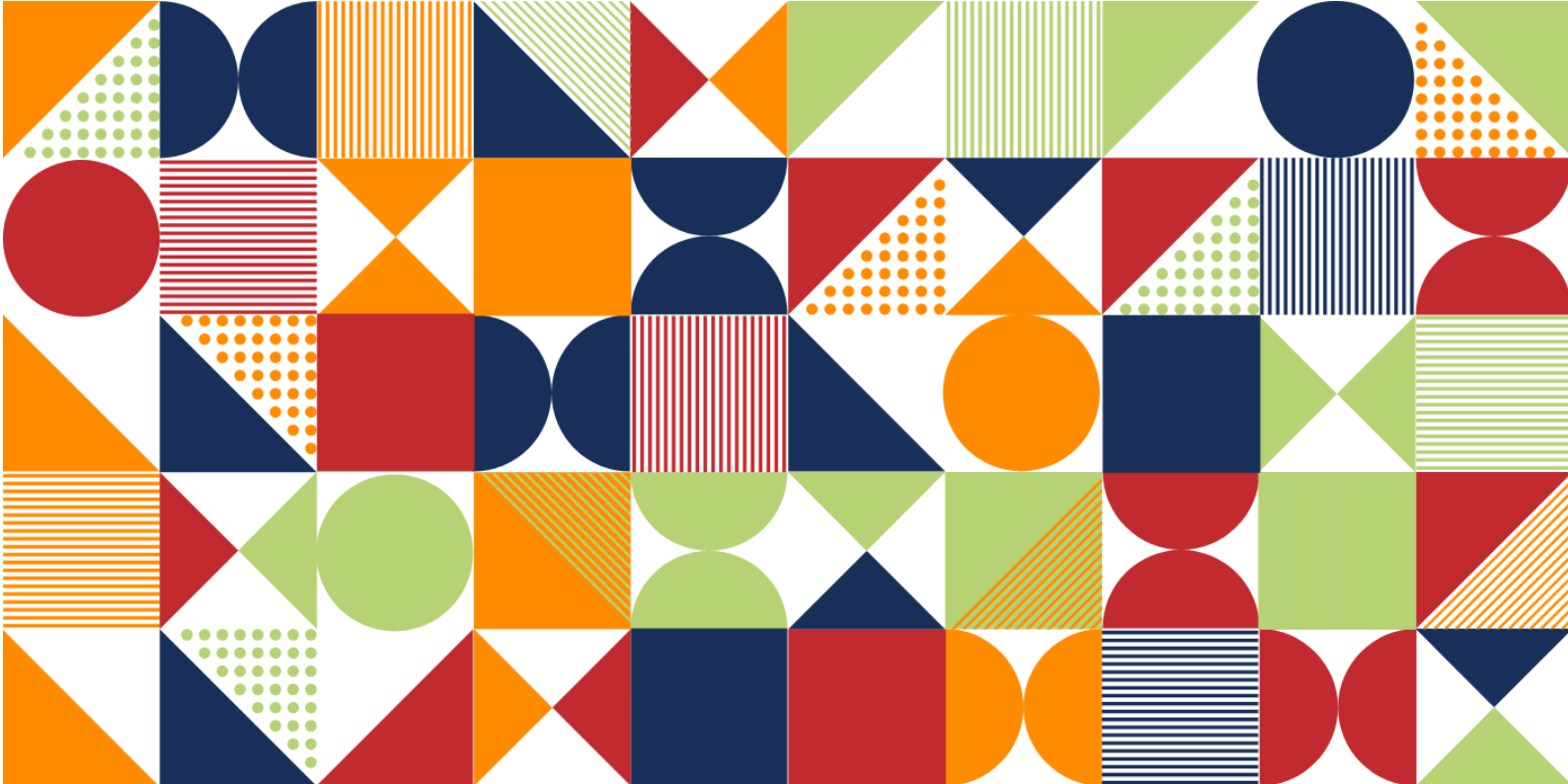

Модели и добри практики на социално предприемачество

Съдържание

Въведение	3
I. Модели на социално предприемачество	7
1. Yes We Tech, Испания	8
2. Fundación Cibervoluntarios, Испания	12
3. WRZOS, Полша	16
4. Fundacja Aktywizacja, Полша	19
5. Хотел Магдас, Австрия	22
6. CAP Markets, Германия	25
7. Specialisterne, Дания	28
8. Fairphone, Нидерландия	32
9. Too Good To Go, Дания (с международна дейност)	36
10. Impact Hub, глобална мрежа (Централа в Австрия)	39
II. Най-добри практики в социалното предприемачество	43
1. PANATO, Полша	44
2. ÍKUALO, Испания	46
3. Klimax Plus, Гърция	49
4. UNICEF UPSHIFT, глобален (40 държави по света)	51
5. Програми за инкубация на социално предприемачество, водени от младежи, международни/Европа	54
Свързани уебсайтове и ресурси	57

Въведение

Социалното предприемачество е подход, който съчетава икономическа дейност с ясна социална цел. Той се фокусира върху **справянето със социални, екологични и обществени предизвикателства чрез устойчиви, иновативни и ориентирани към въздействието решения.**

Докато бизнесът се фокусира предимно върху печалбата, а организациите с нестопанска цел разчитат главно на финансиране или дарения, социалните предприятия се стремят да **балансира**т **устойчивостта и въздействието**. Няколко ключови характеристики определят социалното предприемачество:

- ✚ Ясна **социална мисия**, насочена към справяне с конкретна обществена нужда
- ✚ Устойчив **бизнес модел**, генериращ приходи за подпомагане на дейности
- ✚ Фокус **върху въздействието**, с измерими социални резултати
- ✚ Ангажимент за **реинвестиране на ресурси в социални цели**
- ✚ Силен акцент върху **иновациите и адаптивността**

Социалното предприемачество е тясно свързано и с концепцията за социални иновации. Социалните иновации се отнасят до нови идеи, подходи или решения, които **отговарят на социалните предизвикателства по-ефективно от съществуващите методи**. Тези иновации могат да приемат много форми, включително нови услуги, нови организационни структури или нови начини за ангажиране на общностите.

Социалното предприемачество на практика

На практика социалното предприемачество е много разнообразно. То може да приеме формата на социални кооперации, фондации, асоциации, компании или хибридни организации. Те могат да действат

на местно, национално или международно ниво и могат да се фокусират върху различни области на дейност. Често срещани области включват:

- ✚ **Заетост и приобщаване**, особено за уязвими групи
- ✚ **Образование и развитие на умения**, включително обучение на младежи
- ✚ **Екологична устойчивост**, като например кръгова икономика или намаляване на отпадъците
- ✚ **Дигитално приобщаване и иновации**
- ✚ **Развитие на общността и гражданско участие**

Значение за младежката работа и образованието

Социалното предприемачество е особено актуално в контекста на младежката работа и образованието. Младите хора днес са изправени пред множество предизвикателства. Те включват **достъп до заетост, участие в обществото и адаптация към бързо променяща се среда**. В същото време младите хора представляват силен потенциал за иновации и социална промяна. Те **носят нови идеи, перспективи и енергия**. Социалното предприемачество предоставя рамка, чрез която този потенциал може да бъде развит и приложен.

За преподавателите и младежките работници социалното предприемачество предлага практичен и ангажиращ подход към обучението. То **свързва теоретичните знания с приложения в реалния свят**. Насърчава **активното участие, критичното мислене и решаването на проблеми**. Изучаването на социалното предприемачество помага на младите хора да:

- ✚ **Разбират сложни социални проблеми**
- ✚ **Развиват предприемачески и житейски умения**
- ✚ **Работят съвместно с други**
- ✚ **Вземат информирани и отговорни решения**

Размишляват относно ценностите, етиката и социалното въздействие

Тези компетенции са от съществено значение както за личностното развитие, така и за активното гражданство.

Използването на **методи за обучение, основани на преживявания и игри**, е особено ефективно в този контекст. Дигиталните стаи за бягство са един такъв метод. Те създават **интерактивна среда**, в която участниците трябва да решават проблеми, да вземат решения и да работят в екип. Те **симулират реални ситуации по структуриран и ангажиращ начин**.

Когато са фокусирани върху социалното предприемачество, тези методи могат да позволят на учащите се да **изследват реални социални предизвикателства**.

Уебсайтът **на DEGSE** предлага множество ресурси за ефективното използване на дигитални игри за бягство за насърчаване на социалното предприемачество сред младежите.

Цел на тази брошура

Този брошура представя подбор от модели и добри практики за социално предприемачество. Включените примери илюстрират **как организациите реагират на социалните предизвикателства по конкретни и ефективни начини**. Те подчертават различни подходи, стратегии и контексти.

Целта на тази брошура е да повиши капацитета на младежките работници и преподавателите и да ги подкрепи в **разбирането на социалното предприемачество на практика**. Тя също така предоставя вдъхновение за прилагане на примери от реалния живот в образователни и обучителни дейности.

Брошурата е замислена като практическо средство. Всеки модел и практика предлагат прозрения, които **могат да бъдат адаптирани към различни контексти**. Те могат да бъдат използвани за проектиране на

учебни дейности, семинари или обучения. Ключова цел е да се подпомогне разработването на **инструменти за базирано на експеримента/преживяването обучение**, включително сценарии за дигитални стаи за бягство. Чрез превеждане на примери от реалния свят в интерактивни формати, преподавателите могат да създават ангажиращи учебни преживявания.

Използване на брошурата

Брошурата може да се използва по различни начини. Потребителите могат да изследват отделни модели и практики, да сравняват различни подходи и **да избират примери, които са най-подходящи за техните нужди**. Всеки пример предоставя информация за:

- **Разгледаният социален проблем**
- **Целевите бенефициенти**
- **Използваните подходи**
- **Постигнатото въздействие**

Освен това, примерите включват **предложения за интегриране в сценарии за дигитални стаи за бягство**. Това помага на потребителите да приложат теорията на практика. Брошурата е предназначена да бъде гъвкава и адаптивна. Тя може да се използва във формално образование, неформално обучение и младежка работа, а също така може да подпомогне дейности за изграждане на капацитет за организации.

I. Модели на социално предприемачество

Този глава представя селекция от модели на социално предприемачество, които демонстрират **как организациите съчетават икономическа дейност със социална мисия**. Примерите илюстрират различни начини за прилагане на социално предприемачество, от директно предоставяне на услуги до мрежово-базирани подходи. Всеки модел подчертава как социалните предизвикателства могат да бъдат преодолені чрез **устойчиви и иновативни решения**. Докато изследват тези случаи, читателите могат по-добре да разберат **ключовите компоненти, стратегии и механизми за въздействие на социалното предприемачество на практика**.

1. Yes We Tech , Испания

Yes We Tech е **феминистка технологична общност**,

основана в Малага, Испания, през юли 2015 г. и официално регистрирана като женска асоциация с нестопанска цел през май 2019 г.

Нейната мисия е да изгради справедливи и приобщаващи пространства, където жените могат да участват, да се развиват и да бъдат видими в технологичния сектор.

Общността се движи от три основни стълба: **равенство, общност и технологии**, като се стреми да гарантира, че полът, расата и възрастта никога не са пречка за участието в света на технологиите.

Чрез семинари, беседи, менторство и хакатони, Yes We Tech създава пространства, където жените в технологиите могат да се свързват, да учат и да изграждат професионални възможности заедно.

Разгледани социални проблеми

Жените все още са недостатъчно представени в технологичния сектор в Испания и в цяла Европа. **Разликата между половете в STEM** (наука, технологии, инженерство и математика) означава, че по-малко жени имат достъп до добре платени работни места в технологиите. Това често се дължи на стереотипи, липса на модели за подражание и ограничено насърчаване на момичетата да изучават технологии от ранна възраст. Инициативата „Yes We Tech“ също така подчертава, че някои жени се сблъскват с **допълнителни бариери** в сектора, особено тези от **малцинствен произход**, по-възрастните жени или жените без официално технологично образование, за които индустрията може да е **по-малко достъпна**. Друг проблем е, че приносът на жените към технологиите често не е видим, което затруднява младите момичета да си представят себе си в технологични кариери.

Целеви бенефициенти

Yes We Tech обслужва предимно **жени, които се интересуват от или работят в областта на технологиите**, от всички нива на опит - от студенти и хора, които променят кариерата си, до опитни професионалисти.

Общността е отворена за жени от всякакъв произход и активно насърчава участието на тези, които се сблъскват със сложни бариери, включително жени мигранти, жени от семейства с ниски доходи и жени от малцинствени общности.

Момичетата и младите жени са ключов фокус на работата на общността по отношение на обществеността.

Чрез програмата си **Cyber Girl Squad**, семинари в средните училища и беседи по време на дни на науката и технологиите, Yes We Tech работи за **събуждане на любопитство и увереност у по-младите поколения**, преди да вземат образователни и кариерни решения.

По-широката технологична екосистема също се възползва от работата на Yes We Tech.

Компаниите, образователните институции и общностите, които се ангажират с асоциацията, получават достъп до **по-разнообразни перспективи и приобщаващи дизайнерски практики**, което води до по-добри продукти и по-представителни работни места.

Постигнато въздействие

От основаването си през 2015 г., Yes We Tech се превърна в активна и призната общност със силно присъствие в Малага и извън нея.

Асоциацията е организирала десетки събития, включително **технически семинари** по Python, хакерство, киберсигурност, UX дизайн и изкуствен интелект; **сесии за работа в мрежа**; **менторски програми**; хакатони; и публични лекции от **жени лидери в технологиите**.

През 2025 г. Yes We Tech организира **първия си феминистки хакатон**, събирайки жени, за да решават съвместно предизвикателства, използвайки технологии.

Програмата „Cyber Girl Squad“ е реализирана шест пъти, предоставяйки на млади жени **практически опит в киберсигурността и програмирането**. Асоциацията също така пусна наръчника „CyberGirl Squad“ – практическо ръководство за момичета, навлизащи в света на технологиите.

Ангажиментът на общността за видимост е официално признат.

През 2025 г. Yes We Tech получи **X Premios Награда „Еволюция“ за най-добро използване на технологиите за социални цели**.

Асоциацията е сътрудничала и с организации като Google и FEMIAS, съвместно е създавала ресурси за създаване на изображения с изкуствен интелект без предразсъдъци и е участвала във феминистки улични акции по случай Международния ден на жената. Нейните семинари за редактиране на Уикипедия, фокусирани върху **това да направят жените в STEM (наука, технологии, инженерство, математика) по-видими онлайн**, отразяват ангажимент за промяна на културните традиции.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стаи за бягство

Yes We Tech предлага завладяващ материал за сценарии на ескейп стаи, изградени около **социалното изключване, пола и технологиите**.

В един от сценариите, играчите биха могли да поемат ролята на членове на феминистка технологична общност, които се опитват да подготвят хакатон в град, където жените са изправени пред структурни бариери пред участието си. Предизвикателствата могат да включват **противодействие на стереотипите, проектиране на приобщаващи процеси за набиране на персонал и изграждане на безопасно и**

приветливо пространство за участници от маргинализирани среди.

Всеки пъзел може да представлява реална пречка, пред която са изправени жените при достъпа до технологии, от предубедени модели за наемане до липсата на женски модели за подражание.

Втори сценарий би могъл да постави играчите в ролята на разработчици, натоварени със задачата да създадат **инструмент с изкуствен интелект, свободен от полови и расови предразсъдъци**. Въз основа на работата на Yes We Tech с FEMIAS по генериране на изображения с изкуствен интелект без предразсъдъци, играчите биха могли да идентифицират скрити предразсъдъци в наборите от данни, да предложат приобщаващи дизайнерски решения и да тестват резултатите си. Този сценарий би помогнал на участниците да разберат както **социалното въздействие на технологиите**, така и значението на разнообразните екипи в тяхното създаване, като пряко свързва дигиталните умения с по-широки въпроси за справедливостта и приобщаването.

Фондация „Киберволунтариос“ е испанска неправителствена организация, основана през 2001 г. с ясна мисия: да гарантира, че **всички хора имат равен достъп до технологии**, независимо от тяхната възраст, пол, произход или икономическо положение.

Той предоставя безплатно, практическо дигитално обучение чрез мрежа от над 4300 доброволци и партньорства с повече от 8300 организации в цяла Испания.

Фондацията е пионер в технологичното доброволчество и се занимава с **дигиталното разделение като ключов двигател на социалното неравенство**. Cibervoluntarios съчетава граждански технологии, доброволчески действия и социални иновации, за да изгради по-приобщаващо дигитално общество.

Разгледани социални проблеми

Фондация „Cibervoluntarios“ работи за справяне със социалните проблеми, свързани с **цифровото разделение и социалното изключване**. Много хора, особено възрастните хора, младите хора, жените, мигрантите, селските общности и населението с ниски доходи, нямат **цифрови умения, достъп или увереност, за да участват пълноценно** във все по-цифровото общество, което ограничава **достъпа им до работа, образование, обществени услуги и граждански живот**.

За да се справи с това, фондацията се фокусира върху подобряване на дигиталната грамотност и подпомагане на хората да използват технологиите самостоятелно. Тя се бори и с **дигиталното насилие, основано на пола, и онлайн тормоза**, като повишава осведомеността сред тийнейджъри, родители и преподаватели относно **кибертормоза и**

безопасното използване на интернет, като част от по-широкия си ангажимент за приобщаващо и отговорно дигитално участие.

Целеви бенефициенти

Хора в ситуации на **дигитална уязвимост**, с особен акцент върху групи, изправени пред пресичащи се неравенства.

Сред бенефициентите му са възрастни хора, жени, млади хора, мигранти и бежанци, хора с увреждания, безработни лица, граждани с ниски доходи и жители на селските райони.

Централен фокус е поставен върху жените, особено тези в селските общности, по-възрастните жени, жените, преживели насилие, основано на пола, и жените от мигрантски или нискодоходни среди.

Организацията признава, че тези групи са изправени пред усложнени недостатъци: те са по-склонни да нямат цифрови умения и е вероятно да **понесат последиците от това изключване в ежедневието си**.

Освен с индивидуални бенефициенти, фондацията работи с организации на местно ниво, общини, училища и неправителствени организации.

Постигнато въздействие

От 2001 г. насам, Фондация „Cibervoluntarios“ е помогнала на над **100 000 души** да придобият дигитални умения всяка година чрез повече от **500 безплатни седмични обучителни дейности**.

Сътрудничи с над **8300 организации** и работи чрез мрежа от над **4300 кибердоброволци** в цяла Испания. Моделът е признат на национално и европейско ниво заради своята мащабируемост и социално въздействие.

В областта на равенството между половете Фондацията е реализирала целенасочени програми, които подобряват пригодността за заетост и предприемаческия капацитет на жените.

Програмата Innovadoras TIC е подкрепила жени, изправени пред социално изключване, чрез менторство в областта на ИКТ.

Сътрудничеството с Facebook е дало възможност на жените предприемачи в селските райони да получат инструменти за дигитална трансформация.

Платформата **Empodera.org**, подкрепена от Организацията на обединените нации (UNITAR), мобилизира над 2300 участници за съвместно създаване на решения, съобразени с Целите за устойчиво развитие, включително ЦУР 5 за равенство между половете.

„Cibervoluntarios“ е получила множество международни признания:

Financial Times я определи като един от 100-те дигитални шампиони на Европа (2018 г.), Google.org я избра за една от 50-те организации, променящи света (2011 г.), а Организацията на обединените нации и ITU я наградиха в категорията „Етични измерения на информационното общество“ (2016 г.).

През 2023 г. получи наградата за насърчаване на цифровите права от CLABE. Моделът му сега се възпроизвежда в цяла Латинска Америка и Европа чрез мрежата Cibervoluntarios.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стаи за бягство

Моделът Cibervoluntarios предлага богати възможности за сценарии на ескейп стаи, фокусирани върху **дигиталното приобщаване и равенството между половете.**

Участниците биха могли да поемат ролята на дигитални доброволци, които се опитват да помогнат на група жени в селска общност да получат достъп до основни онлайн услуги, като се справят с поредица от

предизвикателства, отразяващи реални бариери: липса на устройства, ограничена свързаност, езикови трудности или страх от технологиите. Всеки пъзел може да представлява стъпка в изграждането на по-приобщаваща дигитална среда.

Втори сценарий може да се фокусира върху темата за дигиталното насилие, основано на пола. Игрите може да се нуждаят от разследване на случай на онлайн тормоз, идентифициране на рисковете и **разработване на кампания за повишаване на осведомеността** за училищната общност. Всеки пъзел може да представлява стъпка в разбирането как **технологиите могат да се използват както като инструмент за изключване, така и като средство за овластяване**. Тези дейности помагат на участниците да разсъждават върху връзката между дигиталните умения, равенството между половете и социалната справедливост, както и върху ролята, която доброволческите действия и гражданските технологии могат да играят за създаването на промяна.

WRZOS (Работна група на социалните

организации) е полска организация, която подкрепя развитието на сектора на социалната икономика. Тя функционира като **национална мрежа и координационна платформа** за социални организации и социални предприятия. WRZOS укрепва сътрудничеството, обмена на знания и изграждането на капацитет между своите членове. Работата ѝ допринася за изграждането на **силна и устойчива екосистема за социално предприемачество**.

Разгледани социални проблеми

WRZOS се занимава със **социалното изключване на уязвими и маргинализирани групи**. Това се прави непряко, като се подкрепят организации, които работят с тези групи. Те включват хора с увреждания, безработни лица и общности в неравностойно положение.

Организацията допринася и за намаляване на **бедността и неравенството в доходите**. Чрез укрепване на социалните предприятия и неправителствените организации, тя подкрепя инициативи, които създават работни места и предоставят услуги. Това подобрява достъпа до възможности за уязвимите групи от населението.

Друг важен проблем е **разединението на общността и слабата гражданска ангажираност**. WRZOS насърчава сътрудничеството между организациите и общностите. Той подкрепя активното участие и местната ангажираност.

Организацията също така се занимава с **неравностойния достъп до образование и обучение**. Чрез изграждане на капацитет и споделяне на знания, тя подобрява уменията в сектора. Това води до по-качествени услуги и по-широк достъп до подкрепа.

Целеви бенефициенти

Основните бенефициенти са **социалните организации и социалните предприятия**. Те включват неправителствени организации, кооперации и инициативи, базирани в общността. Те получават подкрепа, обучение и възможности за работа в мрежа.

Чрез тези организации WRZOS косвено подкрепя **уязвими групи**. Те включват безработни лица, хора с увреждания и социално изключени общности. Въздействието достига до широк кръг от бенефициенти.

Друга важна целева група са **местните общности**. Те се възползват от подобрени услуги и по-силни организации. Това засилва социалното сближаване и развитието на общността.

Публичните институции също са заинтересовани страни. WRZOS работи с тях за подобряване на политиките и сътрудничеството. Това укрепва цялостната система на социалната икономика.

Постигнато въздействие

WRZOS е допринесла за **развитието на силна мрежа за социална икономика в Полша**. Тя свързва организации от различни региони и сектори.

Това увеличава сътрудничеството и споделянето на знания.

Организацията е подобрила **капацитета на социалните предприятия и неправителствените организации**. Много организации са укрепили своите услуги и операции. Това е довело до по-голямо и по-устойчиво въздействие.

WRZOS е повлияла и на **политическите и системните промени**. Нейната застъпническа работа е спомогнала за подобряване на условията за социалната икономика. Това подкрепя дългосрочното развитие на сектора.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стаи за бягство

Този модел може да се преведе в **сценарии за работа в мрежа и координация**.

Играчите могат да поемат ролята на организация, управляваща мрежа от социални предприятия. Те трябва да координират ресурси, партньорства и приоритети.

Сценариите могат да включват **вземане на стратегически решения и управление на заинтересованите страни**. Например, избор на организации, които да бъдат подкрепени с ограничено финансиране. Или балансиране на местните нужди с националните приоритети.

Механиките на пъзелите могат да се фокусират върху **сътрудничеството, разпределението на ресурсите и системното мислене**. Обобщението може да подчертае важността на мрежите, сътрудничеството и дългосрочното въздействие.

4. Fundacja Aktywizacja, Полша

Фондация Aktywizacja е полска организация за социални предприятия, фокусирана върху подобряване на достъпа до заетост за хора, изправени пред бариери на пазара на труда. Тя съчетава **обучение, кариерна подкрепа и сътрудничество с работодателите**, за да създаде устойчиви пътища за заетост. Организацията действа в цялата страна и е разработила **цялостен модел за подкрепа**, съобразен с индивидуалните нужди. Нейният подход свързва социалното приобщаване с реалните резултати на пазара на труда.

Разгледани социални проблеми

Фондация „Активизация“ се занимава с **младежката безработица и липсата на умения за заетост**. Много млади хора, особено тези с увреждания или в неравностойно положение, се затрудняват да навлязат на пазара на труда. Организацията предоставя практическо обучение и насоки за преодоляване на тази празнина. Тя също така се справя със **социалното изключване на уязвими и маргинализирани групи**. Хората с увреждания често се сблъскват със структурни бариери, дискриминация и липса на възможности. Фондацията работи за премахване на тези бариери и насърчаване на приобщаването.

Друг ключов проблем е **бедността и неравенството в доходите**. Ограниченият достъп до заетост води до финансова нестабилност. Като подкрепя стабилна заетост, организацията допринася за дългосрочна икономическа независимост.

Моделът е в отговор и на **неравния достъп до образование и обучение**. Много бенефициенти нямат достъп до подходящи или практически възможности за обучение. Фондацията предоставя целенасочено развитие на уменията, съобразено с нуждите на пазара на труда.

Целеви бенефициенти

Основните бенефициенти са **хората с увреждания**. Това включва млади хора, които навлизат на пазара на труда за първи път. Включва и възрастни, изправени пред дългосрочна безработица.

Организацията подкрепя и **млади хора, изложени на риск от социално изключване**. Те могат да включват лица с ограничен достъп до образование или професионални мрежи.

Те често нямат увереност или опит в търсенето на работа.

Постигнато въздействие

Фондация „Активизация“ е постигнала **измерими резултати в областта на заетостта**. Хиляди хора са получили достъп до работа чрез нейните програми. Много от участниците поддържат дългосрочна заетост.

Организацията е подобрила и **уменията за намиране на работа и увереността**. Участниците развиват както технически, така и меки умения. Това увеличава способността им да се ориентират самостоятелно на пазара на труда.

Друго ключово въздействие е **повишената осведоменост и приобщаване на работодателите**. Компаниите стават по-отворени към наемането на хора с различен произход. Работните места стават по-достъпни и приобщаващи.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стаи за бягство

Този модел може да се преведе в **сценарии, базирани на решения**.

Играчите могат да поемат ролята на социално предприятие, управляващо програма за заетост. Те трябва да балансират ресурсите, нуждите на участниците и очакванията на работодателите.

Сценариите могат да включват **етични дилеми и стратегически избори**.

Например, избор между подкрепа на един участник с висока нужда или

няколко кандидати с по-нисък риск. Или адаптиране на работно място в рамките на ограничен бюджет.

Механиките на пъзелите могат да симулират **съпоставяне на умения, пътища на обучение и решения за включване**. Обсъждането може да се фокусира върху приобщаването, справедливостта и дългосрочното въздействие.

5. Хотел Магдас, Австрия

ХОТЕЛ Магдас е социално предприятие, базирано във Виена (първият социален бизнес хотел в Австрия, стартиран от социалната организация Caritas). То съчетава сектора на хотелиерството и ресторантьорството със социалното приобщаване. Хотелът наема хора с бежански произход. Той им осигурява обучение и реален трудов опит. Този модел **създава както икономическа, така и социална стойност**.

Разгледани социални проблеми

Един от основните проблеми, на които се обръща внимание, е **социалното изключване на бежанците и мигрантите**. Много бежанци изпитват затруднения да си намерят работа. Това често се дължи на ограничени езикови умения и липса на признати квалификации. В резултат на това те са изложени на риск от бедност и маргинализация.

Друг проблем е **интеграцията на пазара на труда**. Работодателите може да се колебаят да наемат бежанци. Това може да се дължи на административна сложност или културни недоразумения. Бежанците често са изправени пред дълги периоди на безработица. Това се отразява на тяхната увереност и социално участие.

Хотел „Магдас“ се бори и със **стереотипите и дискриминацията**. Обществото може да има негативни възприятия за бежанците. Чрез създаване на директно взаимодействие между гостите и служителите, хотелът помага за разбиването на тези стереотипи. Той насърчава разбирателството и приобщаването.

В заключение, инициативата отговаря на гореспоменатите предизвикателства, като функционира като напълно функциониращ бизнес. Гостите получават **професионални хотелиерски услуги**. Същевременно служителите получават **обучение и подкрепа за интеграция**. Екипът се състои както от опитни хотелиерски

професионалисти, така и от хора с бежански произход. Служителите идват от различни страни, което създава мултикултурна работна среда и обогатява клиентското изживяване.

Бизнес моделът се фокусира върху **дългосрочната пригодност за заетост**. Служителите придобиват практически умения в сферата на хотелиерството и ресторантьорството, а също така подобряват езиковите си умения. Това увеличава **шансовете им за бъдеща заетост на по-широкия пазар на труда**.

Целеви бенефициенти

Основните бенефициенти са **хора с бежански произход**. Тези хора често се сблъскват с пречки при навлизането си на пазара на труда. Хотел „Магдас“ им осигурява безопасна и подкрепяща работна среда.

Служителите се възползват от **обучение и професионално развитие**. Те усвояват умения като обслужване на клиенти, домакинска работа и администрация. Те също така получават езиково обучение. Това им помага да се интегрират по-лесно в австрийското общество.

Вторична група бенефициенти включва **по-широката общност и гостите**. Посетителите се настаняват в мултикултурна среда. Те взаимодействат с хора от различни култури. Това насърчава откритостта и социалното сближаване.

Постигнато въздействие

Хотел „Магдас“ е създала **реални възможности за заетост** за бежанци. Много служители успешно са се адаптирали към по-широкия пазар на труда. Това показва ефективността на модела.

Проектът е допринесъл и за **социалната интеграция**. Служителите придобиват увереност и независимост. Те стават активни членове на обществото. Това намалява социалната изолация и зависимостта от системите за социално подпомагане.

Друго важно въздействие е **повишаването на осведомеността**. Хотелът демонстрира, че социалното приобщаване и бизнес успехът могат да вървят ръка за ръка. Той вдъхновява други организации да възприемат подобни модели. Освен това влияе положително върху обществените нагласи към бежанците.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стая за бягство

Моделът на хотел „Магдас“ може да бъде интегриран в дигитална стая за бягство чрез **предизвикателства, базирани на истории**. Играчите могат да поемат ролята на управител на хотел. Те трябва да решават проблеми, свързани с наемането и обучението на разнообразен екип. Задачите могат да включват преодоляване на езикови бариери или управление на културните различия.

Друг подход е да се създадат пъзели, свързани с **вземането на решения със социално въздействие**. Играчите могат да избират между различни бизнес стратегии. Всеки избор би повлиял както на финансовите, така и на социалните резултати. Това помага на учащите да разберат баланса между печалбата и целта в социалното предприемачество.

6. CAP Markets, Германия

CAP Markets са супермаркети за социални предприятия в Германия (инициативата стартира през 1999 г., разработена от кооператива GDW Süd). Те съчетават **търговията на дребно със социалното приобщаване**. Моделът създава работни места за хора с увреждания. Той също така укрепва местните общности чрез достъпни услуги в квартала. CAP Markets са силен пример за приобщаващо предприемачество.

Разгледани социални проблеми

Един от основните проблеми, които се разглеждат, е **социалното изключване на хората с увреждания**. Много хора се сблъскват с бариери при търсене на работа. Работодателите може да имат опасения относно производителността или адаптацията на работното място. Това често води до по-ниски нива на заетост за хората с увреждания.

Друг проблем е **ограниченият достъп до смислена работа**.

Традиционните защитени работилници често отделят хората от обществото. Работните места може да не включват взаимодействие с клиенти. Това може да намали възможностите за пълноценно социално участие.

CAP Markets също така се занимава с **упадъка на местните услуги в селските и градските квартали**. Много малки общности губят супермаркети с течение на времето. Това създава трудности за възрастните хора и тези без транспорт. CAP Markets помага за възстановяването на тези основни услуги.

Моделът е базиран на **социален франчайзинг**. Местните партньори управляват отделни магазини. Те получават подкрепа в бизнес планирането, обучението и оперативната дейност. Това позволява на

концепцията да се разшири, като същевременно се запази качеството и социалното въздействие.

Всеки магазин функционира като обикновен супермаркет. Клиентите могат да купуват продукти от ежедневната потребност. Същевременно предприятието създава приобщаващи работни места. Около **50% от работните места са запазени за хора с увреждания.**

Пазарите на ОСП често се намират в райони, където супермаркетите са затворени. Това помага за съживяване на местните икономики. Също така подобрява достъпа до стоки от първа необходимост за жителите.

Целеви бенефициенти

Основните бенефициенти са **хората с увреждания**. CAP Markets им предоставя реални възможности за заетост. Работните места са платени и следват стандартни условия на труд. Това гарантира достойнство и финансова независимост.

Служителите се възползват от **приобщаваща и подкрепяща работна среда**. Те работят заедно с колеги без увреждания. Те също така взаимодействат директно с клиентите. Това изгражда увереност и социални умения.

Втора група включва **местните общности**. Жителите получават достъп до близките супермаркети. Най-голяма полза имат възрастните хора и хората с ограничена мобилност. Магазините са проектирани да бъдат достъпни, включително с по-широки пътеки и услуги за доставка до дома.

Постигнато въздействие

CAP Markets са постигнали **значително въздействие върху заетостта**. От създаването си в цяла Германия са открити над 100 магазина. Те наемат повече от 1500 души. Около 850 от тях са хора с увреждания.

Моделът е подобрил и **социалното приобщаване**. Служителите придобиват ежедневен трудов опит. Те взаимодействат с клиентите и

стават видими членове на общността. Това намалява стигмата и насърчава приемането.

Друго ключово въздействие е **местното икономическо възстановяване**.

Пазарите на ОСП отварят отново неизползвани търговски площи. Те връщат услугите в кварталите. Те също така укрепват местните икономики, като създават работни места и привличат клиенти.

Инициативата е получила признание чрез награди. Тя се счита за пример за най-добра практика в социалните иновации.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стая за бягство

Моделът CAP Markets може да се използва в дигитална стая за бягство чрез **предизвикателства, базирани в общността**. Играчите биха могли да управляват местен супермаркет. Те трябва да вземат решения за наемане на персонал, който е приобщаващ. Те също така трябва да балансират устойчивостта на бизнеса и социалното въздействие.

Друг сценарий може да се фокусира върху **решаването на проблеми, свързани с достъпността и приобщаването**. Играчите могат да преработят оформлението на магазина. Те трябва да гарантират, че то е достъпно за всички клиенти и служители. Това помага на учащите да разберат принципите на приобщаващия дизайн и социалното предприемачество.

Specialisterne е датска иновативна социална бизнес концепция с мисия да **създава значими възможности за заетост за хора с аутизъм и други невродивергентни профили**. Тя е международно призната като първият и най-важен пример за това как възрастните с аутизъм могат да се включат ефективно в обществото и да предоставят ценни, висококачествени услуги на работодателите.

Specialisterne работи за осигуряване на работни места за невродивергентни хора чрез **иновативни модели на заетост и международна промяна в начина на мислене**. Те са събрали истории за успех в 14 държави, в които активно се стремят към промяна и приобщаване на невродивергентни хора.

Разгледани социални проблеми

- **Висока безработица сред невродивергентните индивиди и хората с аутизъм:** Въпреки наличието на силни умения и квалификации, много възрастни с аутизъм се сблъскват със значителни бариери при навлизане на пазара на труда, включително процеси на набиране на персонал, които не са адаптирани към техните нужди. **Традиционните методи за наемане често дават приоритет на социалните и комуникационните умения пред техническите способности**, което може да изключи невродивергентните кандидати.
- **Социално изключване и стигма, свързани с невроразнообразието:** Много хора с аутизъм изпитват неразбиране, дискриминация или липса на признание за способностите си. Това може да доведе до изолация и ограничено участие в обществото. Specialisterne работи за промяна на тази перспектива, като популяризира концепцията за **невроразнообразието като сила, а не като ограничение**,

насърчавайки компаниите да ценят различните начини на мислене и работа.

 Психично благополучие и включване на работното място: Липсата на достъп до смислена заетост може да повлияе негативно на увереността, независимостта и цялостното психично здраве. Чрез **създаване на подкрепяща работна среда и адаптиране на задачи и методи за комуникация**, Specialisterne помага на хората да се развиват професионално и лично.

Целеви бенефициенти

Основните бенефициенти на Specialisterne са **невродивергентни индивиди, особено хора с аутизъм, които търсят работа или се сблъскват с бариери при достъпа до пазара на труда**. Организацията демонстрира, че тези хора притежават ценни умения, като **внимание към детайлите, разпознаване на модели и логическо мислене**. Те обаче често се нуждаят от адаптирани процеси на набиране на персонал, обучение и работна среда, за да изразят напълно своя потенциал. Specialisterne предоставя подкрепа чрез **програми за оценяване, обучение и намиране на работа, съобразени с техните нужди**.

Работодателите и компаниите също са ключови бенефициенти, на които Specialisterne помага да разберат **как да набират, обучават и подкрепят невродивергентни служители**. Това включва адаптиране на практиките за наемане, подобряване на приобщаването на работното място и идентифициране на роли, където невродивергентните умения могат да създадат стойност. Компаниите се възползват от **повишено разнообразие, иновации и подобрена производителност** в специфични задачи като тестване, анализ на данни и осигуряване на качеството.

„Specialisterne“ също така косвено облагодетелства **обществото като цяло**. Чрез насърчаване на приобщаваща заетост и намаляване на безработицата сред невродивергентните индивиди, организацията

допринася за **по-голямо социално приобщаване, намаляване на неравенството и по-силно икономическо участие.**

Постигнато въздействие

Specialisterne е постигнала значително въздействие чрез разширяване на своя модел в международен план и оказване на влияние върху приобщаващите практики за заетост. Организацията е събрала **истории за успех в 14 държави** и е подкрепила заетостта на хиляди невродивергентни лица, демонстрирайки, че **приобщаващите модели за наемане могат да бъдат ефективни и мащабируеми**.

Чрез партньорства с големи компании, Specialisterne е създала по-достъпни възможности и е помогнала на много организации **да адаптират процесите си на наемане, за да бъдат по-приобщаващи, като се отклониха от традиционните интервюта към оценки, базирани на умения.**

Организацията играе и ключова роля в **повишаването на осведомеността и оказването на влияние върху политиките.** Чрез насърчаване на невроразнообразието и споделяне на най-добри практики, Specialisterne допринася за по-широка промяна в **начина, по който обществото разбира и цени различните когнитивни профили.** Това дългосрочно въздействие надхвърля индивидуалните резултати в заетостта и подкрепя системната промяна.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стаи за бягство

Specialisterne може да вдъхнови сценарии за ескейп стаи, фокусирани върху ценността на разнообразните начини на мислене и значението на приобщаващата заетост.

В първия потенциален сценарий, играчите действат като екип за набиране на персонал, натоварен със задачата **да подбира кандидати въз основа на техните силни страни,** а не на традиционни интервюта.

Играчите трябва да анализират профили, да решават задачи и да съчетават умения с работните позиции, подчертавайки стойността на невроразнообразието.

Друг подход би могъл да накара играчите да се справят с **адаптацията на работното място и решаването на проблеми** чрез препроектиране на работната среда, за да я направят по-приобщаваща, като изберат подходящи методи за комуникация, инструменти и системи за подкрепа. Това би им помогнало да разберат **значението на достъпността, приобщаването и многообразието в професионалната среда**.

8. Fairphone, Нидерландия

Fairphone е предприятие за „справедлива електроника“ от Амстердам, което създава по-етични и устойчиви продукти, които са **„направени справедливо отвътре навън“** (с „по-дълъг жизнен цикъл, по-интелигентни подобрения“).

Компанията проектира модулни устройства, които са конструирани да **издържат по-дълго и да се поправят лесно**. Те използват иновации и технологии, за да **окажат положително въздействие върху производствените практики** (достатъчно заплащане, финансова сигурност за работниците) и **екологичната отговорност** (намаляване на въглеродните емисии и електронните отпадъци).

Нейната мисия е да докаже, че е възможно да се комбинират **технологии, иновации, устойчивост и положително социално въздействие** в условията на конкурентен пазар.

Разгледани социални проблеми

Влошаване на околната среда и електронни отпадъци:

Смартфоните и електронните устройства често са проектирани с кратък жизнен цикъл, което води до високи нива на отпадъци и потребление на ресурси. Fairphone се справя с този проблем, като насърчава **модулния дизайн, ремонтпригодността и рециклирането**, допринасяйки за по- **кръгова икономика**.

Неустойчивост и трудови проблеми: Работниците в производството на електроника и добива на суровини често се сблъскват с опасни условия, ниски заплати и ограничени права. Тези практики често водят до **замърсяване, обезлесяване, неравенства и опасна среда**. Fairphone работи с инициативи за отговорно снабдяване, за да намали въздействието на минното дело върху околната среда и да подобри условията на труд, като **подкрепя справедливи заплати, по-безопасни работни места и по-добро**

представителство. Това включва инициативи като бонуси, осигуряващи минимално заплащане, и партньорства с доставчици за подобряване на стандартите на труд.

✚ **Липса на прозрачност:** Потребителите често имат ограничена информация за това къде и как се произвеждат техните устройства. Чрез повишаване на **прозрачността на веригата за доставки** и публично споделяне на своите практики, Fairphone дава възможност на потребителите да **правят по-информиран и отговорен избор.**

Целеви бенефициенти

Една от основните групи, които се възползват от тази инициатива, са **работниците в минното дело и производството**, особено в страни и сектори, където условията на труд често са опасни и нископлатени и които включват детски труд и експлоатация. Fairphone работи за **подобряване на заплатите, безопасността и представителството на работниците**, като се фокусира върху работниците, участващи в добива на суровини, които често се сблъскват с опасни условия на труд.

Fairphone е от полза и за **местните общности в регионите, произвеждащи ресурси.** Като **подкрепя инициативи за справедливо снабдяване и дребномащабни производители**, компанията се стреми да гарантира по-справедливо разпределение на икономическите ползи и намаляване на щетите върху околната среда.

Друга ключова група бенефициенти са **потребителите.** Fairphone е насочена към потребители, които искат **по-устойчиви и етични продукти.** Като предлага модулни и ремонтируеми телефони, компанията позволява на хората да **удължат живота на своите устройства, намалявайки разходите и въздействието върху околната среда.** По този начин тя вдъхновява потребителите и други компании да възприемат по-отговорни практики, създавайки по-широко системно въздействие отвъд собствените ѝ продукти.

Постигнато въздействие

Fairphone публикува **доклад за въздействието от 2024 г.**, който подчертава значителното измеримо въздействие, което са оказали:

- ✚ От екологична гледна точка, Fairphone е **намалила емисиите си на парникови газове с 48% за 2 години** и е **събрала 29 тона електронни отпадъци**, допринасяйки за по-кръгова икономика и намалявайки екологичния отпечатък на електронните устройства.
- ✚ В социален план Fairphone е подобрила условията на труд за **над 20 000 души**, включително по-безопасна работна среда, по-добри трудови практики и повишена прозрачност. Компанията е **изплатила над 1 000 000 долара бонуси, съответстващи на минималната заплата, на работниците от 2019 г. насам**, като пряко подкрепя по-справедливото разпределение на доходите в електронната индустрия.

Въздействието на Fairphone се крие в **системния ѝ подход**, тъй като обхваща всички етапи от жизнения цикъл на продукта, от добива на суровини до производството, употребата и рециклирането. Този модел демонстрира, че е възможно да се съчетае **бизнес успех със социална и екологична отговорност**.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стай за бягство

Този модел би могъл лесно да позволи на учащите се да се ангажират с ключови понятия като справедлива търговия, устойчивост и социално въздействие.

Играчите могат да играят ролите на **млади предприемачи, натоварени със задачата да създадат „справедлив смартфон“**. Те решават предизвикателства, свързани с набавянето на материали, етичните вериги за доставки, балансирането на разходите и устойчивостта,

осигуряването на справедливи условия на труд и намаляването на въздействието върху околната среда.

При друг подход, играчите се справят с електронните отпадъци, като **анализират различни дизайни на продукти и решават кои от тях са по-устойчиви**. Те решават предизвикателства, свързани с ремонтпригодността, рециклирането или удължаването на живота на продуктите, отразявайки модулния подход на Fairphone.

Друг потенциален сценарий би могъл да подтикне играчите да проучат етични дилеми, като например **избор между по-евтино производство с лоши условия на труд или по-скъпи, но справедливи алтернативи**. Това би им помогнало да разберат сложността на решенията в областта на социалното предприемачество в реалния свят.

9. Too Good To Go, Дания (действия в международен план)

Too Good To Go е дигитално социално предприятие, което работи за намаляване на хранителните отпадъци, като свързва потребителите с ресторанти, кафенета, пекарни и супермаркети, които разполагат с излишъци от храна. Организацията е основана в Дания през 2015 г. и бързо се разраства в Европа и други региони. Чрез мобилно приложение потребителите могат да купуват непродадени храни на намалена цена, помагайки на бизнеса да избягва разхищението, като същевременно прави храната по-достъпна. Инициативата съчетава **технологично базиран бизнес модел със силна социална и екологична мисия**. Чрез насърчаване на отговорното потребление и повишаване на осведомеността относно разхищението на храна, Too Good To Go допринася за по-устойчиви хранителни системи.

Разгледани социални проблеми

Разхищението на храна е основен глобален проблем. Значителна част от храната, произведена по света, никога не се консумира и се превръща в отпадък. Това има сериозни последици за околната среда, икономиката и обществото. Когато храната се разхищава, се прахосват и ресурсите, използвани за производството ѝ (като вода, земя и енергия).

Хранителните отпадъци също допринасят за **изменението на климата**, тъй като разлагащата се храна на сметищата генерира емисии на парникови газове. В същото време много хора се сблъскват с икономически трудности и се борят да получат достъп до храна на достъпни цени.

Too Good To Go се справя с тези предизвикателства, като създава **просто дигитално решение**, което свързва бизнеса с излишъците от

храна и потребителите, които са готови да я закупят на по-ниска цена. Това намалява разхищението, като същевременно насърчава устойчиви навици за потребление и по-висока осведоменост по екологичните проблеми.

Целеви бенефициенти

Платформата е от полза за няколко групи потребители. Един от основните бенефициенти са **хранителните предприятия**, включително ресторанти, пекарни, кафенета и супермаркети. Тези предприятия могат да продават излишната храна, вместо да я изхвърлят, намалявайки финансовите загуби и подобрявайки практиките си за устойчивост.

Потребителите също се възползват от платформата. Чрез мобилното приложение те могат да закупят „торбички изненада“ с непродадена храна на значително намалена цена. Това им позволява достъп до достъпни ястия, като същевременно участват в екологично отговорна инициатива.

Друга важна група бенефициенти е **по-широката общност и околната среда**. Чрез намаляване на хранителните отпадъци, инициативата допринася за намаляване на емисиите на парникови газове и насърчаване на по-отговорни хранителни системи.

Too Good To Go също така си сътрудничи с организации, училища и правителства, за да **повиши осведомеността относно въздействието на хранителните отпадъци** и да насърчи промяна в поведението сред гражданите.

Постигнато въздействие

От стартирането си, Too Good To Go се е превърнала в една от **най-големите социални инициативи за борба с разхищението на храна в световен мащаб**. Платформата работи в много страни и свързва милиони потребители с хиляди хранителни предприятия.

Чрез мобилното си приложение инициативата е помогнала за предпазването **на милиони ястия от разхищение**, намалявайки ненужното въздействие върху околната среда и подкрепяйки по-устойчиви модели на потребление.

В допълнение към приложението, Too Good To Go провежда кампании за повишаване на осведомеността и образователни инициативи, които информират хората за причините и последиците от разхищението на храна. Тези дейности насърчават отделните лица и организациите да възприемат по-отговорни практики в ежедневието си.

Организацията демонстрира как **дигиталните технологии могат да се използват за справяне с екологичните предизвикателства**, като същевременно създават икономическа и социална стойност.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стаи за бягство

„Too Good To Go“ може да вдъхнови сценарии за ескейп стаи, фокусирани върху **устойчивостта и отговорното потребление**. В дигитална ескейп стая участниците могат да поемат ролята на екип, който се опитва да намали хранителните отпадъци в града.

Играчите могат да анализират данни за хранителните отпадъци, да идентифицират къде се генерират излишъци от храна и да свържат бизнеса с потребителите чрез дигитална платформа. Всеки пъзел може да представлява стъпка в изграждането на система за пестене на храна.

Друг сценарий би могъл да предизвика играчите да **разработят устойчиво решение за дистрибуция на храна**, насърчавайки ги да помислят за въздействието върху околната среда, логистиката и сътрудничеството с общността.

Тези дейности помагат на участниците да разберат важността на намаляването на хранителните отпадъци, като същевременно развиват **умения за решаване на проблеми и осъзнаване на устойчивостта**.

10. Impact Hub, глобална мрежа (центра в Австрия)

Impact Hub е глобална мрежа от иновационни центрове, които подкрепят социални предприемачи, хора, променящи света, и организации, водени от конкретни цели. Основана през 2005 г., тя свързва местни общности от новатори, които работят за решаване на социални и екологични предизвикателства.

Днес Impact Hub работи на повече от 100 места по целия свят и обединява хиляди предприемачи, инвеститори, организации и публични институции. Мисията му е да създаде **по-справедливо и устойчиво общество чрез сътрудничество, предприемачество и иновации.**

Разгледани социални проблеми

Много общества са изправени пред сложни социални и екологични предизвикателства, които не могат да бъдат решени само от правителствата или пазарите. Те включват **младежка безработица, липса на предприемачески възможности, изменение на климата и слаба гражданска ангажираност.** Социалните предприемачи често разработват иновативни решения на тези предизвикателства, но срещат затруднения с достъпа до финансиране, мрежи и професионална подкрепа.

Impact Hub се занимава с тези проблеми, като създава **местни екосистеми за социални иновации.** Неговите центрове предоставят пространства за сътрудничество, където предприемачи, организации, инвеститори и членове на общността могат да се срещат и да разработват решения заедно. Мрежата насърчава междусекторното сътрудничество между бизнеса, организациите на гражданското общество и публичните институции.

Друго важно предизвикателство, с което се занимава Impact Hub, е **липсата на структури за подкрепа на социалните предприятия в ранен етап**. Много млади новатори имат силни идеи, но не разполагат с необходимите ресурси или умения, за да ги превърнат в жизнеспособни проекти. Чрез обучителни програми, менторство и инициативи за ускоряване, Impact Hub помага на социалните предприемачи да разработват устойчиви бизнес модели и да мащабират своето въздействие.

Целеви бенефициенти

Impact Hub подкрепя предимно **социални предприемачи и хора**, които променят нещата, работещи върху решения на социални и екологични проблеми. Те включват стартиращи фирми в ранен етап, младежки инициативи, организации с нестопанска цел и малки социални предприятия, които целят да създадат положително социално въздействие.

Младите хора са една от ключовите целеви групи. Много програми на Impact Hub се фокусират върху **младежкото предприемачество, иновации и умения за заетост**. Чрез семинари, менторски програми и инкубатори, младите новатори получават знанията и мрежите, необходими за развитието на идеите им в ефективни начинания.

Друга група бенефициенти включват **местни общности и граждански организации**. Като обединява различни участници в рамките на града или региона, Impact Hub укрепва сътрудничеството в общността и подкрепя инициативи, които се справят с местни социални предизвикателства, като устойчивост, образование или социално приобщаване.

Постигнато въздействие

През последните две десетилетия Impact Hub се е превърнал в **глобално движение за социални иновации**. Мрежата вече включва повече от сто

хъба в десетки страни и свързва голяма общност от предприемачи, новатори и организации, работещи за социална промяна.

Чрез своите програми, Impact Hub е подкрепил хиляди социални предприемачи в разработването и мащабирането на техните проекти. Участниците получават достъп до менторство, професионално обучение, инвеститори и международни мрежи, които им помагат да трансформират иновативните идеи в устойчиви решения.

Инициативите на Impact Hub често се фокусират върху области като **действия за климата, кръгова икономика, приобщаваща заетост и развитие на общността**. Чрез подкрепата на социалните предприятия в тези области, мрежата допринася за по-широки обществени цели, като екологична устойчивост и социално приобщаване.

Възможна интеграция в сценарии за дигитални стаи за бягство

Моделът Impact Hub може да вдъхнови образователни сценарии за ескейп стаи, фокусирани върху **социалните иновации и предприемачеството**. В дигитална ескейп стая участниците могат да поемат ролята на млади социални предприемачи, които се опитват да разработят решения на реални социални предизвикателства. Играчите могат да решават пъзели, свързани с идентифициране на социални проблеми, проектиране на иновативни бизнес модели или намиране на партньори и ресурси.

Друг сценарий може да симулира **иновационна лаборатория**, където играчите си сътрудничат, за да стартират социално предприятие в рамките на ограничено време. Те може да се нуждаят от събиране на информация, анализ на нуждите на общността и свързване на различни заинтересовани страни, за да отключат следващия етап от играта.

Подобни дейности помагат на младите участници да развият умения **за решаване на проблеми, сътрудничество и предприемаческо мислене**,

като същевременно се запознават с принципите на социалното предприемачество и екосистемите за социални иновации.

II. Най-добри практики в социалното предприемачество

Тази глава се фокусира върху най-добрите практики в социалното предприемачество, с особен акцент върху **подходите, използвани от младежки организации и инициативи, базирани в общността.**

Примерите подчертават практически методи като съвместно създаване, учене чрез преживяване и ангажиране на общността. Те демонстрират **как може да се постигне социално въздействие чрез ефективни и преносими действия.** Тази глава има за цел да предостави вдъхновение и конкретни идеи, които могат да бъдат адаптирани към различни контексти, особено при проектирането на образователни дейности и дейности, основани на преживяване.

1. ПАНАТО, Полша

PANATO е социално предприятие, базирано в Лодз, което съчетава **дизайн, креативност и социално въздействие**. То работи с млади хора за развиване на умения и създаване на смислени проекти в градски и културни пространства. Организацията действа на пресечната точка на **социалното приобщаване и творческите индустрии**. Дейностите ѝ подкрепят както **професионалното развитие, така и ангажирането на общността**.

Организационен контекст

PANATO действа като **социален кооператив**. Той е вкоренен в местния контекст на Лодз, град със силни творчески традиции, но и социални и икономически предизвикателства. Организацията отговаря на нуждата от **нови форми на заетост и участие на младите хора**.

Кооперативната структура позволява на членовете да **създават и управляват съвместно дейностите**. Това създава чувство за собственост и отговорност. Също така подкрепя демократичното вземане на решения и сътрудничеството.

PANATO работи по проекти, свързани с **дизайн, обществено пространство и социални иновации**. Те включват градски интервенции, семинари и инициативи, базирани в общността. Организацията свързва творческата работа със социални цели.

Подходи, използвани от младежките организации

PANATO използва **подход на учене чрез практика**. Младите хора натрупват опит, като работят по реални проекти. Това им помага да развият както практически, така и меки умения.

Организацията насърчава **съвместното творчество и участието**. Младите хора не са само участници. Те са активни участници и лица, вземащи решения.

Друг важен подход е **интердисциплинарното сътрудничество**. Проектите често съчетават дизайн, социална работа и ангажиране на общността. Това създава иновативни решения на местните предизвикателства.

PANATO също се фокусира върху **овластяването чрез креативност**. Творческите дейности се използват като инструменти за изразяване и приобщаване. Те помагат на младите хора да изградят увереност и идентичност.

Организацията цени **социалната отговорност и местното въздействие**. Проектите са разработени така, че да отговарят на реалните нужди на общността. Това укрепва връзката между младите хора и тяхната среда.

Вдъхновения за проектиране на ескейп стаи

Тази практика може да вдъхнови **креативни и съвместни сценарии за ескейп стаи**. Играчите могат да поемат ролята на младежки екип, работещ по проект за дизайн на общността. Те трябва да решават предизвикателства, свързани с ресурси, идеи и нужди на заинтересованите страни.

Сценариите могат да включват **вземане на решения при ограничения и динамика на екипната работа**. Например, избор между различни концепции за проекти или управление на ограничени бюджети. Механиката на пъзелите може да отразява креативността, комуникацията и решаването на проблеми.

Дебрифингът може да се фокусира върху **участието, креативността и социалното въздействие**. Той може също така да изследва как младите хора могат да оформят своите общности чрез действия.

2. ÍKUALO, Испания

Íkualo е социално предприятие, основано в Испания, предназначено да бъде **първият финансов център за имигранти в Европа**. То е създадено от и за имигранти, предлагайки изцяло дигитално банково решение, което позволява на потребителите да откриват сметка само с паспорт, независимо от имиграционния им статус.

на Íkualo е да преодолее тази празнина и да даде възможност на всеки човек да управлява парите си безопасно и свободно.

Организационен контекст

В цяла Европа приблизително 23 милиона имигранти са изправени пред това предизвикателство, като се смята, че 75% са изключени от традиционното банкиране.

Централният проблем, който Íkualo разглежда, е **финансовото изключване сред имигрантското население в Европа**. Традиционните банки в Испания и в целия Европейски съюз обикновено изискват документи, които много имигранти нямат при пристигането си, като например местен NIE (номер за идентификация за чужденци), доказателство за пребиваване или установена кредитна история. Тези изисквания създават **непосредствена и сериозна пречка за икономическото участие**.

Без достъп до банкова сметка, имигрантите се затрудняват да получават заплати, да плащат наем, да изпращат парични преводи на семейства в чужбина или да представят доказателство за финансова платежоспособност при кандидатстване за виза и пребиваване. Това увековечава **цикъл на уязвимост и неформална финансова дейност**, което може да изложи хората на експлоатация и несигурност.

Íkualo разглежда и дискриминацията по отношение на IBAN, практика, при която работодатели или наемодатели в зоната SEPA отказват да

приемат неместни IBAN-и. Това се постига чрез предоставяне на напълно съвместим със SEPA белгийски IBAN (започващ с BE).

От стартирането си през декември 2023 г., Íkualo е открил сметки за повече от 20 000 имигранти в цяла Европа. Това го прави **първият и най-голям специализиран финансов център за мигранти на континента**. Организацията е демонстрирала, че **финансовото приобщаване е постижимо чрез дигитален дизайн, съчетан с дълбоко разбиране на реалностите на живота на потребителите**.

Íkualo предоставя **практични инструменти, които директно подобряват ежедневието на мигрантите**: дебитна карта VISA (виртуална и физическа), безплатни SEPA преводи в рамките на Европейския съюз, възможност за получаване на заплати, достъп до пари в брой чрез повече от 4500 банкомата на BBVA в Испания и управление на сметка чрез мобилно приложение, достъпно за iOS и Android. Сметката струва само 25 евро годишно (2,08 евро на месец), което я прави леснодостъпна.

Отвъд индивидуалния финансов достъп, Íkualo започна да разширява услугите си в по-широка социална подкрепа, включително **помощ при достъп до публична икономическа помощ** (като например помощи за жилище до 6000 евро и издръжка на дете от 100 евро на дете), **услуги за отдаване под наем на превозни средства** за имигранти, на които обикновено се отказва достъп от масовите доставчици, и предоставяне на **заверена финансова документация за подпомагане на правните и административните процедури**.

Подходи, използвани от младежките организации

Основните бенефициенти на Íkualo са имигранти, живеещи в страни от Европейския съюз, особено тези, пребиваващи в Испания, включително уязвими младежи. Услугата е достъпна за всяко лице на 18 или повече години, което притежава валиден паспорт от която и да е държава по света или валиден документ за самоличност от ЕС. Не се изискват NIE, доказателство за кредитна история и посещение в клон.

Íkualo е насочен специално към тези, на които **традиционните банки** са отказали достъп до финансови услуги. Това включва новопристигнали мигранти, лица без документи, сезонни работници и всеки, който е бил третиран **като „граждани от трета класа“ от финансовата система, както го описва организацията**. Услугата е 100% дигитална и може да бъде **завършена за по-малко от 7 минути от мобилен телефон**.

Организацията обслужва и имигранти, които трябва да **предоставят финансова документация за административни цели**, като например заявления за визи, разрешения за събиране на семейството или доказателство за доходи. Като предоставя валидни извлечения от сметки и подкрепящи документи, Íkualo помага на потребителите **да се справят с бюрократичните процеси**, които иначе биха изисквали официални банкови данни.

Вдъхновения за проектиране на ескейп стаи

Играчите биха могли да поемат ролята на новопристигнал имигрант в Испания, справяйки се с предизвикателствата на откриването на банкова сметка без необходимите документи. Пъзелите биха могли да бъдат **изградени около реални бариери**: да бъдат поискани кредитна история, NIE или доказателство за местожителство и да се намерят креативни, законни решения, точно както направи Икуало, използвайки само паспорт за регистрация и белгийски IBAN.

Сценарият може да изследва теми като **институционална дискриминация, овластяване чрез технологии и значението на решенията, водени от общността**. Елементът на обсъждане може да покани участниците да помислят какво означава да бъдеш изключен от основни услуги и как социалните предприятия могат да проектират системи, които са наистина приобщаващи. Историята на Икуало, от лична борба до платформа, обслужваща 20 000 души, предлага **мощна наративна дъга, която свързва индивидуалния опит със системната промяна**.

3. Klimax Plus, Гърция

Klimax Plus е социален кооператив, базиран в

Атина, създаден в рамките на политиките за

психично здраве и социално приобщаване в Гърция. Той се фокусира върху борбата с бедността и социалното изключване. Организацията подкрепя уязвими групи чрез заетост и социални услуги. Тя съчетава икономическа дейност със социални грижи и културни инициативи. Това я прави силен пример за приобщаващи социални иновации.

Организационен контекст

Klimax Plus действа като **социална кооперация с ограничена**

отговорност (KoiSPE). Организацията има за цел да подкрепя лица, които се сблъскват с множество пречки пред заетостта (включително бездомни хора, бежанци, ромски общности и бивши затворници). Някои от **многобройните фактори за изключване**, пред които са изправени, са липсата на образование, нестабилните жилищни условия, ограниченият достъп до услуги и психичното здраве.

Дейностите на „Klimax Plus“ включват услуги за рециклиране, почистване и друга трудоемка работа. Същевременно се предоставя психосоциална подкрепа. Този двоен подход помага на бенефициентите да се реинтегрират в обществото. Той също така насърчава достойнството и независимостта.

Кооперацията управлява и **културен и обществен център**. Това пространство е домакин на събития, семинари и артистични дейности. То насърчава участието и социалното взаимодействие между различни групи.

Кооперативният модел позволява на Klimax Plus да реагира гъвкаво. Той съчетава **социална подкрепа с икономическа дейност**. Това създава пътища за постепенна реинтеграция. Също така е в съответствие с европейските политики за социална икономика и приобщаване.

Подходи, използвани от младежките организации

Klimax Plus използва **подход за интеграция на работното място**.

Бенефициентите са наети на реални работни места. Те включват рециклиране и екологични услуги. Работата е адаптирана към индивидуалните нужди и възможности.

Друг ключов подход е **холистичната подкрепа**. Организацията предоставя консултации и услуги за психично здраве. Тя предлага и насоки по отношение на ежедневните житейски предизвикателства. Това гарантира устойчивост на заетостта във времето.

Кооперативът насърчава **развитието на умения и обучението**.

Участниците усвояват както технически, така и меки умения. Те включват работа в екип, комуникация и отговорност. Това подобрява тяхната пригодност за заетост.

Klimax Plus също така набляга на **ангажираността на общността и културата**. Неговият културен център е домакин на събития и семинари. Тези дейности изграждат социални връзки. Те също така намаляват стигмата спрямо уязвимите групи.

Вдъхновения за проектиране на ескейп стаи

Klimax Plus може да вдъхнови дизайна на ескейп стаи чрез **многопластови социални предизвикателства**. Играчите могат да поемат ролята на екип от социално предприятие. Те трябва да подкрепят хора с различен произход. Всеки герой може да има уникални нужди и бариери, които да преодолее.

Друга идея е да се включат **сценарии, основани на решения**. Играчите избират как да разпределят ресурсите между заетост, обучение и социална подкрепа. Всяко решение влияе върху резултатите. Това помага на учащите да разберат сложността на справянето с бедността и социалното изключване.

4. UNICEF UPSHIFT, глобален (40 държави по света)

УНИЦЕФ UPSHIFT е глобална програма за социални иновации за младежи, предназначена да **даде възможност на младите хора, особено тези от маргинализирани общности, да станат активни решаващи на проблеми и социални предприемачи**. Програмата съчетава елементи на предприемачество, обучение по житейски умения и ангажиране на общността, за да помогне на участниците **да идентифицират местните предизвикателства и да разработят иновативни решения**. Чрез семинари, менторство и начално финансиране, UPSHIFT помага на младежите **да изградят практически умения и увереност** и ги подкрепя в създаването на положителна промяна и превръщането на идеите им в реални проекти.

Организационен контекст

UPSHIFT е разработена и внедрена от УНИЦЕФ, глобална организация, посветена на насърчаването на правата, образованието и благосъстоянието на децата. Програмата има за цел да **предостави на младите хора уменията, необходими за справяне със сложни социални и икономически предизвикателства**. UPSHIFT се осъществява в сътрудничество с местни организации, училища, неправителствени организации и младежки центрове, за да се гарантира, че е **адаптирана към различни културни и социални контексти**.

Програмата е насочена специално към **подрастващи и млади хора, които се сблъскват с бариери пред образованието, заетостта или социалното участие**, включително младежи от общности с ниски доходи, бежанци и лица, изложени на риск от социално изключване. Като се фокусира върху тези групи, UPSHIFT има за цел да **намали неравенствата и да предостави възможности на младите хора активно да допринасят за своите общности**.

UPSHIFT е проектиран като **мащабируем и адаптивен модел**, което позволява прилагането му **в различни среди**, от училища до пространства за неформално обучение, и за **задоволяване на различни нужди**.

Подходи, използвани от младежките организации

UPSHIFT използва **практически, експериментален подход на обучение**, който поставя младите хора в центъра на учебния процес. Участниците **работят в екипи, за да идентифицират реални проблеми в своите общности и да разработят решения чрез структурирани семинари**. Този подход насърчава активното участие, креативността и критичното мислене, а не пасивното учене.

Ключов компонент на програмата е **методологията на дизайнерското мислене**, която насочва участниците през етапи като **идентифициране на проблеми, генериране на идеи, създаване на прототипи и тестване**. Този процес помага на младите хора да развият преносими житейски умения, като решаване на проблеми, работа в екип, комуникация, лидерство и устойчивост, които са от съществено значение за предприемачеството и пригодността за заетост и им помагат **да превърнат идеите в осъществими проекти**.

UPSHIFT също така интегрира **менторство и подкрепа за инкубация**. Участниците получават насоки от фасилитатори и експерти, които им помагат да усъвършенстват идеите си, да преодолеят предизвикателствата и да разработят устойчиви решения. В много случаи екипите могат да получат достъп до **начално финансиране** за реализиране на своите проекти, което им позволява да тестват и мащабират идеите си в реални условия.

Вдъхновения за проектиране на ескейп стаи

UPSHIFT предоставя силно вдъхновение за проектиране на игри за бягство, които се фокусират върху **социалните иновации, креативността,**

ангажираността и решаването на проблеми. Сценариите могат да бъдат структурирани около **реални предизвикателства в общността,** където играчите трябва да идентифицират проблем, да генерират идеи и да тестват решения в рамките на ограничено време.

Игрите за бягство могат да интегрират и **екипно вземане на решения и итеративно решаване на проблеми,** което отразява съвместния и адаптивен характер на програмата. Играчите могат да **създават прототипи на решения чрез пъзели, да получават обратна връзка и да адаптират стратегията си, за да постигнат успех,** отразявайки предприемаческите процеси.

5. Програми за инкубация на социално предприемачество, водени от младежи, международни/европейски

Програмите за инкубация на социално предприемачество, водени от младежи, се използват широко от **центрове за социални иновации и младежки организации в цяла Европа**. Тези инициативи подкрепят младите хора в разработването на иновативни решения за социални и екологични предизвикателства. Чрез **обучение, менторство и възможности за работа в мрежа**, младите участници се учат как да трансформират идеите си в устойчиви социални предприятия.

Подобни програми укрепват предприемаческите компетенции, като същевременно **насърчават активното гражданство и ангажираността на общността**. Те също така създават подкрепяща среда, където младите новатори могат да си сътрудничат и да тестват нови идеи.

Организационен контекст

Младежката безработица и липсата на предприемачески възможности остават важни предизвикателства в много европейски страни. Много млади хора имат иновативни идеи за справяне със социални проблеми, но не разполагат с ресурси, умения и мрежи, необходими за **превръщането на тези идеи в жизнеспособни проекти**.

Центровете за социални иновации, младежките организации и общностните инициативи отговориха на това предизвикателство, като разработиха инкубационни програми, насочени специално към **млади хора, които променят нещата**. Тези програми предоставят структурирана **подкрепа за идеи за социални предприятия в ранен етап и насърчават младите хора да се ангажират с реалните нужди на общността**.

Пример за този подход може да се намери в инициативи като „**Екипи за социални иновации**“, където млади участници работят в екипи, за да разработват проекти, насочени към местни социални проблеми. Чрез семинари и менторство те усвояват практически умения като **анализ на проблеми, проектиране на проекти, работа в екип и комуникация**.

Подходи, използвани от младежките организации

Инкубационните програми, ръководени от младежи, обикновено съчетават няколко образователни и практически обучителни подхода. Един ключов елемент е **експерименталното обучение**, при което участниците работят по реални проекти, а не по теоретични упражнения. Това им позволява да тестват идеи, да се учат от неуспехите и да усъвършенстват решенията си.

Менторството е друг важен компонент. Опитни предприемачи, обучители и професионалисти подкрепят младите участници, като **предоставят насоки и обратна връзка** по време на цялата програма. Това помага на участниците да развият както предприемачески, така и професионални умения.

Взаимното обучение също играе важна роля. Участниците често работят в екипи и **си сътрудничат с други млади новатори**. Това насърчава обмена на идеи, взаимната подкрепа и развитието на екипни и лидерски умения.

Много програми включват и **възможности за работа в мрежа**, свързвайки млади предприемачи с инвеститори, организации и местни заинтересовани страни. Тези връзки помагат на участниците да разширят професионалните си мрежи и да увеличат шансовете си за реализиране на идеите си в реални условия.

Вдъхновения за проектиране на ескейп стаи

Инкубационните програми, водени от младежи, могат да вдъхновят сценарии за „стаи за бягство“, които симулират процеса на

разработване на идея за социално предприятие. В такива дейности участниците могат да работят в екипи, за да идентифицират социален проблем, да анализират нуждите на общността и да проектират потенциално решение.

Различните пъзели могат да представляват ключови етапи от предприемаческия процес, като например **дефиниране на проблема, идентифициране на заинтересованите страни, разработване на бизнес модел или оценка на социалното въздействие.**

Този тип сценарий насърчава участниците да практикуват **критично мислене, сътрудничество и креативност**, като същевременно научават за принципите на социалното предприемачество и социалните иновации.

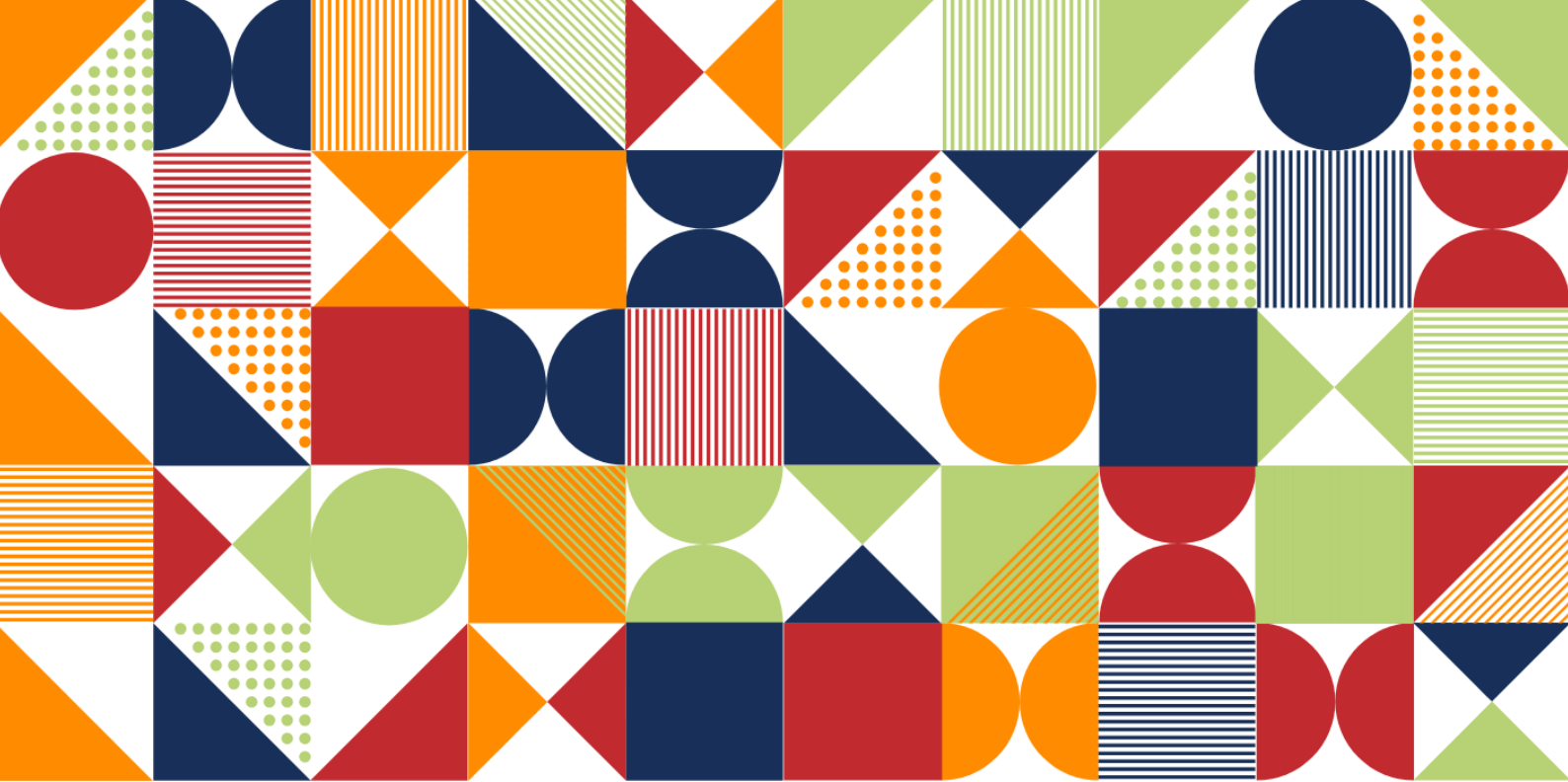
Свързани уебсайтове и ресурси

I. Модели на социално предприемачество

1. Yes We Tech, Испания: <https://www.yeswetech.org/>
2. Fundación Cibervoluntarios , Испания:
<https://www.cibervoluntarios.org/>
3. WRZOS, Полша: <https://www.wrzos.org.pl/>
4. Fundacja Aktywizacja, Полша: <https://aktywizacja.org.pl/>
5. Magdas HOTEL, Австрия: <https://magdas-hotel.at/en/vienna-city>
6. CAP Markets, Германия: <https://cap-markt.de/>
7. Specialisterne, Дания:
<https://specialisternefoundation.com/specialisterne/>
8. Fairphone, Нидерландия: <https://www.fairphone.com/>
9. Too Good To Go, Дания (с международна дейност):
<https://www.toogoodtogo.com/en-ca>
10. Impact Hub, глобална мрежа (централа в Австрия):
<https://impacthub.net/>

II. Най-добри практики в социалното предприемачество

1. PANATO, Полша: <https://panato.org/o-nas>
2. ÍKUALO, Испания: <https://www.ikualo.com/>
3. Klimax Plus, Гърция: <https://koispe.wordpress.com/>
4. UNICEF UPSHIFT, глобален (40 държави по света):
<https://www.unicef.org/innovation/media/4161/file>

**Съфинансирано от
Европейския съюз**

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са само на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за европейско образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA носят отговорност за тях.

Код на проекта: 2024-2-BG01-KA220-YOU-000292991

ESCAPE 4 CHANGE

RINOVA
innovar, crear & regenerar

EST.edu.pl

